

Zpráva o výsledku šetření

podnětu [REDACTED]

A - Obsah podnětu

Dne 26. 6. 2009 byl Kanceláři veřejného ochránce práv (dále také „KVOP“) doručen podnět paní [REDACTED] (dále také „stěžovatelka“). Stěžovatelka ve svém podnětu uvedla, že se jí dne 31. 10. 2008 narodil doma za asistence registrované porodní asistentky [REDACTED]. Otec dítěte byl narození oznámit matričnímu úřadu. Matrikářka po otci požadovala ještě potvrzení od porodní asistentky o prohlídce novorozence a potvrzení gynekologa o porodu. Rodiče tyto doklady dodali a rodný list dítěte jim byl vydán. Stěžovatelka má však za to, že jednání úřadu neodpovídalo principu dobré správy (konkrétně principu přiměřenosti). Na postup úřadu si stěžovala dne 16. 4. 2009 tajemnici Úřadu městské části Praha 8 (dále také „ÚMČ“ nebo „ÚMČ Praha 8“). Tajemnice ÚMČ odpověděla dopisem ze dne 11. 5. 2009, v němž postup matričního úřadu obhajovala. Stěžovatelka požaduje od ÚMČ písemnou omluvu za újmu, která jí byla způsobena vyřizováním zbytečných potvrzení. Dále požaduje, aby ÚMČ proškolil své úředníky matriky narození o postupu v případech, kdy lékař není přítomen u porodu, a ani neposkytuje bezprostředně po porodu lékařskou pomoc.

Podnět splňoval náležitosti podle zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o veřejném ochránci práv“), a nebyl zjevně neopodstatněný. Na základě podnětu jsem zahájila šetření podle ustanovení § 14 zákona o veřejném ochránci práv. Z jeho pověření se vedoucí oddělení veřejného pořádku, justice a financí KVOP JUDr. Miloš Valášek obrátil dne 9. 9. 2009 podle ustanovení § 15 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv na tajemnici ÚMČ Praha 8 Mgr. Janu Vaněčkovou s žádostí o poskytnutí vysvětlení k postupu matričního úřadu a o zprostředkování předložení kopie podkladů k matričnímu zápisu narození syna stěžovatelky, uloženého ve sbírce listin na Magistrátu hlavního města Prahy.

B - Skutková zjištění a vyjádření úřadu

Podkladem pro zpracování zprávy o výsledku šetření byly, kromě podnětu stěžovatelky ze dne 22. 6. 2009 a vyjádření vedoucí odboru občansko-správního ÚMČ Praha 8 ze dne 21. 9. 2009, která na výzvu ze dne 9. 9. 2009 odpověděla z pověření tajemnice ÚMČ Mgr. Vaněčkové, následující písemnosti, resp. kopie písemností, poskytnuté stěžovatelkou a ÚMČ Praha 8:

[REDACTED]

- hlášení o narození (tiskopis ČSÚ Obyv 2-12), vyplněný dne 31. 10. 2008, v části „vyplní zdravotnické zařízení“ paní [REDAKCE], soukromou porodní asistentkou,
- totéž hlášení o narození, doplněné ještě o záznamy ÚMČ Praha 8,
- prohlášení porodní asistentky o porodu ze dne 31. 10. 2008,
- zápis o určení otcovství k nenarozenému dítěti, sepsaný dne 22. 10. 2008 před Matričním úřadem v Praze 8,
- potvrzení o převzetí do péče od pediatra, vystavené dne 3. 11. 2008,
- potvrzení gynekologa o porodu, vystavené dne 5. 11. 2008,
- zápis o narození dítěte mimo zdravotnické zařízení, sepsaný dne 5. 11. 2008 před Matričním úřadem v Praze 8 s otcem dítěte,
- doslovný výpis z matriční knihy narození (sv. II/22, rok 2008, poř. č. zápisu 1151),
- rodný list, vydaný dne 12. 11. 2008,
- stížnost ze dne 16. 4. 2009 na postup oddělení matriky narození na Praze 8,
- odpověď tajemnice ÚMČ Mgr. Vaněčkové ze dne 11. 5. 2009,
- sdělení ředitelky odboru sociální péče a zdravotnictví Magistrátu hlavního města Prahy Ing. Ilony Matulové ze dne 15. 10. 2008 k registraci nestátního zdravotnického zařízení, adresované ÚMČ Praha 8, odboru občansko-správnímu,
- sdělení ředitele právního odboru Ministerstva zdravotnictví Mgr. Davida Kotrise ze dne 10. 6. 2009 k rozhodnutí o registraci nestátního zdravotnického zařízení, adresované ÚMČ Praha 8, odboru občansko-správnímu,
- sdělení ředitele odboru zdravotní péče a farmacie Ministerstva zdravotnictví MUDr. Jaroslava Štrofa, CSc., MBA, ze dne 11. 11. 2005, k zápisu dítěte do knihy narození po porodu mimo zdravotnické zařízení.

Vedoucí občansko-správního odboru Úřadu městské části Praha 8 JUDr. Martina Tikalová v odpovědi¹ na výzvu vedoucího oddělení KVOP uvedla, že ve stížnosti napadeném případě bylo v souladu s ustanovením § 14 odst. 3 a ustanovením § 15 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o matrikách“), učiněno otcem dítěte dne 5. 11. 2008 oznámení o narození dítěte [REDAKCE] mimo zdravotnické zařízení a matrikářkou byl s otcem sepsán zápis (oznámení) o narození dítěte. Otec kromě jiného předložil tiskopis ČSÚ „Hlášení o narození“ vyplněný a podepsaný porodní asistentkou [REDAKCE]. Podle ustanovení § 15 zákona o matrikách je narození oznámení matričnímu úřadu zdravotnické zařízení, v němž byl porod ukončen; nebyl-li porod ukončen ve zdravotnickém zařízení, oznámí narození lékař, který jako první poskytl při porodu nebo po porodu zdravotní péči. S ohledem na uvedenou skutečnost a rovněž na stanovisko Ministerstva zdravotnictví ze dne 11. 11. 2005 nebylo „Hlášení o narození“ vyplněné a podepsané porodní asistentkou stejně tak jako „Prohlášení porodní asistentky o porodu“ matrikářkou akceptováno jako podklad pro zápis do matriční knihy narození.

Vedoucí občansko-správního odboru zmínila rovněž ustanovení § 2 odst. 4 a ustanovení § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále také „správní řád“), a uvedla, že s ohledem na skutečnost, že matrika narození je ve smyslu ustanovení § 1 zákona o matrikách státní evidence narození, je nezbytné, aby byly do matriční knihy zapisovány matriční události, které byly spolehlivě zjištěny. V případě, kdy je matriční událostí narození dítěte, je nutné

¹ Pisemnost čj. MCP8 098428/2009, ze dne 21. 9. 2009.

nepochybně zjistit, že došlo k této matriční události - tedy že žena, která o sobě tvrdí, že je matkou dítěte, skutečně dítě porodila.

Pochybnosti podle vedoucí občansko-správního odboru nevznikají v případech, kdy byl porod ukončen ve zdravotnickém zařízení, nebo nebyl-li porod ukončen ve zdravotnickém zařízení, když lékař poskytl při porodu nebo po porodu zdravotní péči, a tuto skutečnost kvalifikovaným způsobem matričnímu úřadu oznámí.

Pokud jde o porody doma za situace, kdy zdravotní péči při porodu ani po porodu neposkytl lékař, JUDr. Martina Tikalová uvedla, že zákon o matrikách neupravuje žádným ustanovením postavení porodní asistentky. Za účelem dosažení stejného postupu všech matričních úřadů v hlavním městě Praze byla tato otázka konzultována s odborem živnostenským a občansko-správním Magistrátu hl. m. Prahy již v době, kdy se začaly realizovat tzv. „plánované domácí porody“. Pokud jde o postavení porodní asistentky, byl podle vedoucí občansko-správního odboru JUDr. Tikalové jednoznačně přijat závěr, že je třeba vycházet z rozsahu poskytované péče, který je stanoven v rozhodnutí o registraci nestátního zdravotnického zařízení s druhem poskytované péče: porodní asistentka. Pokud by porodní asistentka nebyla na základě registrace nestátního zdravotnického zařízení oprávněna k vedení fyziologických porodů bez odborného dohledu, byl přijat závěr, že za účelem nepochybného zjištění, že se konkrétní ženě narodilo dítě, bude nutno vyžadovat od rodičky buď těhotenský průkaz nebo potvrzení gynekologa, že žena porodila, a také potvrzení pediatra o prohlídce novorozence a jeho pohlaví.

Vedoucí odboru občansko-správního dále ve své odpovědi uvedla, že z jednání příslušných orgánů nezveřejnil v písemné formě žádný metodický pokyn, jenž by postup matričních úřadů při zápisech narození novorozenců, kteří se tzv. plánovaně narodili doma, upravoval. Matrikářky se tedy v těchto případech řídí jednak platným právním předpisem, tj. podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. e), ustanovení § 16 odst. 2 písm. e) nebo ustanovení § 16 odst. 3 písm. f), který umožňuje požadovat předložení dalších dokladů potřebných ke zjištění nebo ověření správnosti údajů, zapisovaných do knihy narození, a současně v souladu se závěry přijatými na poradách matrikářek organizovaných oddělením matrik, státního občanství, voleb a územní orientace Magistrátu hl. m. Prahy.

V tomto případě bylo z informace odboru sociálních věcí a zdravotnictví Magistrátu hl. m. Prahy zjištěno, že paní [redacted] registrující orgán vydal rozhodnutí o registraci nestátního zdravotnického zařízení s druhem a rozsahem poskytované péče: porodní asistentka - výhradně výkony v rozsahu vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 424/2004 Sb., kterou se stanoví činnosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků (dále také „vyhláška“), uvedené v ustanovení § 5 odst. 1 písm. a) až e), g) až i), odst. 4 a odst. 5) vyhlášky. Registrace se nevztahuje na výkony uvedené v ustanovení § 5 odst. 1 písm. f) vyhlášky, porodní asistentka tedy není v tomto případě oprávněna k vedení fyziologických porodů bez odborného dohledu (uvedená skutečnost pak byla ještě následně potvrzena stanoviskem Ministerstva zdravotnictví ze dne 10. 6. 2009). Z tohoto důvodu bylo matrikářkou požadováno předložení potvrzení gynekologa o tom, že stěžovatelka porodila.

Vedoucí občansko-správního odboru má za to, že postup matričního úřadu spočívající v požadavku na předložení dokladu - potvrzení gynekologa o tom, že stěžovatelka porodila - byl oprávněný, když potvrzení o porodu bylo vydáno porodní asistentkou, která dle rozhodnutí o registraci nestátního zdravotnického zařízení není oprávněna k vedení fyziologických porodů bez odborného dohledu.

Vedoucí občansko-správního odboru uvedla, že dne 5. 11. 2008 byl otec dítěte požádán o předložení potvrzení gynekologa o tom, že stěžovatelka porodila, současně byl odbor správních činností Ministerstva vnitra požádán o přidělení rodného čísla pro dítě a následně byl, po předložení potvrzení gynekologa ze dne 5. 11. 2008 a potvrzení pediatra ze dne 3. 11. 2008 a po přidělení rodného čísla odborem správních činností Ministerstva vnitra dne 10. 11. 2008, proveden zápis narození dítěte do matriční knihy narození dne 11. 11. 2008 a dne 12. 11. 2008 byl pak otci dítěte předán rodný list. Od oznámení narození dítěte do provedení zápisu do matriční knihy narození a vydání rodného listu dítěte tak uplynulo pouze 7 kalendářních dnů. Podle ustanovení § 7 odst. 1 zákona o matrikách se matriční zápisy provádějí nejpozději do 30 dnů ode dne obdržení podkladů nebo ústního oznámení pro jejich provedení.

K vysvětlení podanému vedoucí občansko-správního odboru ÚMČ Praha 8 JUDr. Tikalovou patří poznamenat, že obdobně, byť stručněji, argumentovala tajemnice ÚMČ Mgr. Vaněčková ve své odpovědi stěžovatelce ze dne 11. 5. 2009.

Z výše uvedených podkladů jsou zřejmé následující skutečnosti: [REDAKCE] se narodil dne 31. 10. 2008 doma za přítomnosti porodní asistentky [REDAKCE]. Narození dítěte oznámil matričnímu úřadu otec dítěte. Hlášení o narození a prohlášení porodní asistentky o porodu, které matričnímu úřadu předložil, nebyla matrikářkou akceptována jako podklad pro zápis do matriční knihy narození. Matrikářka vyžadovala předložení potvrzení gynekologa, že žena porodila, a potvrzení pediatra o prohlídce novorozence a jeho pohlaví. S otcem dítěte byl dne 5. 11. 2008 sepsán na Matričním úřadu v Praze 8 zápis o narození dítěte mimo zdravotnické zařízení.

C - Právní hodnocení

Vyřízení podnětu jsem se na základě ustanovení § 2 odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv ujala já, neboť veřejný ochránce práv JUDr. Otakar Motejl využil své možnosti přenést na mě některé oblasti své působnosti, mezi něž patří i matriční věci.

Z vyjádření úřadu a z podnětu stěžovatelky je patrné, že mezi nimi je shoda v tom, že [REDAKCE] se narodil dne 31. 10. 2008 mimo zdravotnické zařízení, přičemž lékař při porodu nebo po porodu neposkytl zdravotní péči. Povinnost oznámit narození, uloženou ustanovením § 15 odst. 1 zákona o matrikách, tak nemělo zdravotnické zařízení ani lékař. Na daný případ je tedy nutno aplikovat ustanovení § 15 odst. 2 zákona o matrikách, podle něhož je narození povinen oznámit matričnímu úřadu jeden z rodičů, popřípadě jeho zákonný zástupce, nebo soudem ustanovený opatrovník. Otec dítěte tuto povinnost splnil dne 5. 11. 2008. Potud je shoda mezi stěžovatelem a úřadem.

Na tomto místě si dovoluji citovat text ustanovení § 14 odst. 3 a ustanovení § 15 odst. 1 a 2 zákona o matrikách, na něž ve svém vysvětlení odkazuje i ÚMČ Praha 8 a jimiž obhájí svůj postup.

Ustanovení § 15 odst. 1 a 2 zákona o matrikách zní:

*„(1) Narození je povinno oznámit matričnímu úřadu zdravotnické zařízení, v němž byl porod ukončen; nebyl-li porod ukončen ve zdravotnickém zařízení, oznámí narození lékař, který jako první poskytl při porodu nebo po porodu zdravotní péči.
(2) Nedošlo-li k oznámení podle odstavce 1, narození je povinen oznámit matričnímu úřadu jeden z rodičů, popřípadě jeho zákonný zástupce, nebo soudem ustanovený opatrovník.“*

Ustanovení § 14 odst. 3 zákona o matrikách zní:

„Zápis do knihy narození se provede:

- a) na základě písemného hlášení o narození živého nebo mrtvého dítěte, 5/ nebo*
- b) na základě ústního oznámení o narození dítěte mimo zdravotnické zařízení, nebyla-li jeho matce ani následně poskytnuta zdravotní péče; o tomto oznámení sepiše matrikář s oznamovatelem zápis.“*

Zákon o matrikách v ustanovení § 14 odst. 3 písm. a) odkazuje (odkaz č. 5/ pod čarou) na stále platnou vyhlášku Ministerstva zdravotnictví č. 11/1988 Sb., o povinném hlášení ukončení těhotenství, úmrtí dítěte a úmrtí matky. Podle ustanovení § 5 této vyhlášky podávají hlášení o narození *zdravotnická zařízení* a postupují přitom podle předpisů o matrikách. Vyhláška tu pod čarou odkazuje na tiskopis Českého statistického úřadu Obyv 2-12 „Hlášení o narození“.

Podle ustanovení § 15 odst. 1 zákona o matrikách je u porodu, který byl ukončen mimo zdravotnické zařízení, povinen oznámit narození dítěte lékař pouze tehdy, *neposkytl-li zdravotní péči při porodu nebo po porodu jako první*. Podle ustanovení § 14 odst. 3 písm. b) zákona o matrikách se zápis do knihy narození provede na základě ústního oznámení o narození dítěte mimo zdravotnické zařízení tehdy, *nebyla-li matce ani následně poskytnuta zdravotní péče*. Ustanovení § 14 odst. 3 písm. b) tedy nevyžaduje poskytnutí zdravotní péče při porodu lékařem a z ustanovení § 15 odst. 1 plyne, že tím, kdo u porodu nebo po porodu může *jako první* poskytnout zdravotní péči matce dítěte, nemusí být vždy lékař.

Porodní asistentka je nelékařským zdravotnickým pracovníkem ve smyslu zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních, ve znění pozdějších předpisů. V přípisu ředitele právního odboru Ministerstva zdravotnictví Mgr. Davida Kotrise ze dne 10. 6. 2009 adresovaném ÚMČ Praha 8, je uvedeno, že paní [REDAKCE] je z hlediska své odborné způsobilosti ve smyslu zákona o nelékařských zdravotnických povoláních oprávněna vykonávat zdravotnické povolání v oboru porodní asistentka bez odborného dohledu, tj. samostatně. Ředitel právního odboru Ministerstva zdravotnictví nicméně dodává, že poskytovat lze zdravotní péči pouze v režimu zákona č. 160/1992 Sb., o zdravotní péči v nestátních zdravotnických zařízeních, na základě oprávnění vydaného příslušným úřadem, v daném případě Magistrátem hlavního města Prahy. Paní [REDAKCE] je z hlediska své odborné kvalifikace plně způsobilá, avšak ji provozované zdravotnické zařízení má registraci podle zákona č. 160/1992 Sb.

toliko v omezeném rozsahu, tj. není na základě vydané registrace oprávněna vést v provozovaném nestátním zdravotnickém zařízení porody. Ředitel právního odboru Ministerstva zdravotnictví nepovažoval za vhodné podávat k otázce oprávněnosti, nebo neoprávněnosti omezení registrace nestátního zdravotnického zařízení Magistrátem hlavního města Prahy komentář a upozornil na to, že předmětné rozhodnutí je napadeno správní žalobou u Městského soudu v Praze.

Zdravotnické zařízení je běžně chápáno jako nemovitost způsobilá a určená k tomu, aby v ní byla poskytována zdravotní péče, resp. jako soubor všech odpovídajících personálních, technických a věcných složek této činnosti.² Současně je však třeba si uvědomit, že termín zdravotnické zařízení je používán nejen jako objekt, ale i ve smyslu subjektu poskytujícího zdravotní péči. Zdravotnické zařízení (subjekt) tak může poskytovat zdravotní péči v některých případech i mimo zdravotnické zařízení (objekt, budovu). Ve smyslu subjektu je termín zdravotnické zařízení užit v ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů.³ Obdobně je užit nepochybně i v ustanovení § 5 vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 11/1988 Sb., podle něhož podávají hlášení o narození matričním úřadům zdravotnická zařízení. Současně ve smyslu subjektu (*je povinno oznámit*) i objektu (*v němž byl porod ukončen*) je slovní spojení zdravotnické zařízení užito v ustanovení § 15 odst. 1 zákona o matrikách, a domnívám se, že obdobně je užito i v zákoně č. 160/1992 Sb., o zdravotní péči v nestátních zdravotnických zařízeních.

Porovnáním výše uvedených ustanovení § 14 odst. 3 a ustanovení § 15 odst. 1 a 2 zákona o matrikách lze dojít k poněkud překvapivému závěru, že za podmínek, nebyl-li porod dítěte ukončen ve zdravotnickém zařízení (objekt) a při porodu nebo po porodu neposkytl jako první zdravotní péči lékař, je sice povinen oznámit narození matričnímu úřadu v první řadě jeden z rodičů, avšak povinnost vyplnit tiskopis „Hlášení o narození“ má porodní asistentka, která je „registrovaným zdravotnickým zařízením“ (subjekt), resp. jako fyzická osoba je provozovatelkou nestátního zdravotnického zařízení, poskytla-li zdravotní péči po porodu alespoň následně. Domnívám se, že v takových případech by měl matriční úřad při zápisu do knihy narození vycházet jak z oznámení rodiče, tak z hlášení o narození.

Z vysvětlení vedoucí občansko-správního odboru ÚMČ Praha 8 je patrné, že pochybnosti matričních úřadů vyvolává situace, kdy je zdravotní péče při porodu poskytnuta zdravotnickým zařízením, které není oprávněno k vedení fyziologických porodů bez odborného dohledu. Matriční úřady v hlavním městě Praze přijaly závěr, že v takových případech nemohou provádět zápis do matriční knihy na základě hlášení o narození, vyplněného porodní asistentkou. Vyžadují pak s odkazem na příslušná ustanovení § 16 zákona o matrikách⁴ od rodičů předložení těhotenského

² Tato definice je obsažena v přípisu Ministerstva zdravotnictví ze dne 11. 11. 2005, který připojila ke svému vysvětlení vedoucí občansko-správního odboru ÚMČ Praha 8.

³ „Zdravotní péči poskytují zdravotnická zařízení státu, obcí, fyzických a právnických osob v souladu se současnými dostupnými poznatky lékařské vědy. Podmínky poskytování zdravotní péče ve zdravotnických zařízeních stanoví zvláštní zákony. Zdravotní péči poskytují dále zařízení sociálních služeb s pobytovými službami, jde-li o ošetrovatelskou a rehabilitační zdravotní péči o pojištěnce v nich umístěné, a to za podmínek a v rozsahu stanoveném ve zvláštním právním předpisu.“

⁴ „K zápisu do knihy narození ... předloží jeden z rodičů ... další doklady potřebné k zjištění, nebo ověření správnosti údajů, zapisovaných do knihy narození...“

průkazu nebo potvrzení gynekologa, že žena porodila, a také potvrzení pediatra o prohlídce novorozence a jeho pohlaví.

V daném případě neměla paní [REDAKCE] na základě vydané registrace oprávnění poskytovat zdravotní péči v rozsahu ustanovení § 5 odst. 1 písm. f) vyhlášky č. 424/2004 Sb. (tj. vést bez odborného dohledu porod), byla však oprávněna poskytnout matce následně po porodu zdravotní péči - ustanovení § 5 odst. 1 písm. g) vyhl. č. 424/2004 Sb. Mám tedy za to, že byla povinna vyplnit i tiskopis ČSÚ „Hlášení o narození“ a svědčila jí zpravodajská povinnost podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, kterou v případě hlášení o narození plní zdravotnická zařízení prostřednictvím matričního úřadu. V případě, když by při porodu nebyla ani následně poskytnuta matce zdravotní péče zdravotnickým zařízením, vyhotovil by celé hlášení o narození matriční úřad.⁵

Z údajů, které do tiskopisu „Hlášení o narození“ vyplňuje zdravotnické zařízení, se do knihy narození zapisuje především místo narození, den, měsíc a rok narození. Ostatní údaje (jméno a příjmení dítěte, údaje o rodičích) se zapisují na základě dokladů, jež podle ustanovení § 16 zákona o matrikách předkládá k zápisu do knihy narození jeden z rodičů. Je zřejmé, že gynekolog, který nebyl u porodu přítomen, nemůže potvrdit ani místo, ani přesné datum narození dítěte.

Dostatečným podkladem, z něhož mohl Matriční úřad v Praze 8 vycházet při provedení zápisu narození [REDAKCE], narozeného dne 31. 10. 2008, bylo, podle mého názoru, „Hlášení o narození“, vyplněné v příslušné části paní [REDAKCE] a předložené matričnímu úřadu otcem dítěte. Mám za to, že na základě tohoto hlášení a na základě oznámení otce dítěte byl zjištěn stav věci, o němž nemohly být důvodné pochybnosti, a to v rozsahu (místo a datum narození dítěte) nezbytném pro zápis do knihy narození.⁶ Poukazuje-li ÚMČ Praha 8 na ustanovení § 2 odst. 4 správního řádu,⁷ sluší se poznamenat, že přijaté řešení okolnostem daného případu neodpovídalo. Je však třeba poukázat na jiný odstavec ustanovení § 2 správního řádu, a to odst. 2, dle něhož správní orgán uplatňuje svou pravomoc pouze k těm účelům, k nimž mu byla zákonem nebo na základě zákona svěřena, a v rozsahu, v jakém mu byla svěřena.

ÚMČ Praha 8 zmínkou o ustanovení § 2 odst. 4 správního řádu patrně míní, že je veřejný zájem na tom, aby tzv. plánované domácí porody nebyly vedeny porodními asistentkami, které k tomu nemají oprávnění, resp. příslušnou registraci podle zákona č. 160/1992 Sb. Domnívám se však, že matriční úřad se neopodstatněným ukládáním povinností rodiči dítěte snaží řešit problém, k jehož řešení není kompetentní. Matriční úřady v hlavním městě Praze se zřejmě nechaly vtáhnout do sporů mezi odpůrci a zastánci tzv. plánovaných domácích porodů a opomněly přitom, k jakému účelu a v jakém rozsahu mají uplatňovat svou pravomoc. Správně by, podle mého názoru, měl matriční úřad postupovat tak, že dozví-li se při své činnosti o přestupku či jiném správním deliktu,

⁵ Viz také text na druhé straně tiskopisu ČSÚ Obyv 2-12.

⁶ Srov. ustanovení § 3 správního řádu: „Nevyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v ustanovení § 2.“

⁷ „Správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.“

resp. má-li důvodné podezření, že došlo k protiprávnímu jednání tím, že porodní asistentka překročila při poskytování zdravotní péče při porodu rozsah svého oprávnění, měl by o tom učinit oznámení příslušnému správnímu orgánu.

Ač to nebylo předmětem stížnosti, chtěla bych ještě závěrem upozornit na pochybení, kterého se úřad dopustil při protokolaci ústního oznámení o narození dítěte učiněného otcem dítěte [REDAKCE]. Z podnětu i z vysvětlení podaného úřadem vyplývá, že pan [REDAKCE] se na matriční úřad dostavil minimálně dvakrát. Ústní podání v tak důležité věci, jakou je oznámení o narození dítěte, bylo však protokolováno až napodruhé. Za chybu také pokládám, že v protokolu není uvedeno, jaké doklady pan [REDAKCE] matričnímu úřadu předložil.

Vhodné by bylo, aby protokol sepsaný při ústním oznámení podle ustanovení § 15 zákona o matrikách obsahoval odkaz na ustanovení § 42c odst. 1 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, dle něhož se přestupku na úseku matrik dopustí ten, kdo při plnění oznamovací povinnosti matričnímu úřadu úmyslně uvede nesprávné údaje. Za tento přestupek lze uložit pokutu do 5.000,- Kč.

D - Závěry

Zjistí-li ochránce šetřením porušení právních předpisů či jiná pochybení, vyzve podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv úřad, aby se k jeho zjištění ve lhůtě 30 dnů vyjádřil.

Musím dát zcela za pravdu stěžovateli, že ÚMČ v Praze 8 svým požadavkem předložit potvrzení gynekologa postupoval v rozporu s principy dobré správy, konkrétně s principem přiměřenosti. Po rodičích dítěte požadoval předložit doklad, který pro dosažení účelu řízení (pro provedení zápisu do matriční knihy narození) nebyl nezbytný. Úřad uplatňoval právní normy způsobem, jenž vedl k absurdním výsledkům a neodpovídal cílům sledovaným zákonem o matrikách. Požadavek stěžovatelky na vyslovení omluvy a proškolení úředníků matriky považuji za přiměřený.

Provedeným šetřením jsem zjistila pochybení úřadu, je proto mojí povinností podle zákona o veřejném ochránci umožnit, aby se k mým zjištěním, resp. k právnímu hodnocení, vyjádřil. Zprávu zasílám také stěžovateli. Spolu s vyjádřením Úřadu městské části Praha 8 bude tato zpráva o výsledku šetření podkladem pro moje závěrečné stanovisko. Vzhledem k tomu, že zpráva o výsledku šetření obsahuje některé zobecňující závěry, předpokládám případně i její širší metodické využití.



RNDr. Jitka Seitlová v.r.
zástupkyně veřejného ochránce práv